

Strikt vertrouwelijk

«naam»

T.a.v. Het Bestuur

«postbus» «nummer»

«postcode» «plaats»

Datum	23 april 2009
Ons kenmerk	TTFP-CAKu-09031179
Pagina	1 van 4
Telefoon	020 - 797 37 30
E-mail	pensioen@afm.nl
Betreft	Toeslagenlabel en communicatie met belanghebbenden over gevolgen financiële crisis

Geacht bestuur,

Met deze brief vraagt de Autoriteit Financiële Markten (AFM) uw aandacht voor de wijze waarop de AFM in 2009 omgaat met de controle van het toeslagenlabel, en voor de communicatie met uw belanghebbenden over de gevolgen van de financiële crisis voor hun pensioen in breder perspectief.

1. Mogelijkheid: brief in plaats van toeslagenlabel in 2009

Transparante, heldere communicatie over de gevolgen van de financiële crisis voor de pensioenen is juist nu van essentieel belang. Dit geldt voor de informatie over toeslagverlening, zoals het toeslagenlabel, maar ook voor de beslissingen die pensioenfondsbesturen moeten nemen om de dekkingsgraad te doen stijgen.

Bij de totstandkoming van het toeslagenlabel is de uitzonderlijke situatie van de financiële markten, zoals we die nu kennen, niet nadrukkelijk meegenomen. In het geval van onderdekking kan het toeslagenlabel voor verwarring zorgen bij de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde.

De AFM heeft daarom, in goed overleg met de pensioensector, besloten om pensioenuitvoerders de mogelijkheid te bieden om het toeslagenlabel in 2009 nog niet op te nemen in hun communicatie-uitingen. Pensioenuitvoerders¹ mogen er in 2009 voor kiezen om in plaats van het toeslagenlabel op te nemen, een brief te versturen aan deelnemers en pensioengerechtigden. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft aangegeven zich te kunnen vinden in deze benadering.

De pensioensector heeft, in overleg met de AFM, een modelbrief opgesteld. De brief informeert deelnemers en pensioengerechtigden over de financiële crisis, de situatie van de pensioenuitvoerder en de gevolgen voor hun pensioen. De brief geeft op hoofdlijnen inzicht in het herstelplan. Pensioenuitvoerders dienen gebruik te maken van de modelbrief die de pensioenkoepels in overleg met de AFM hebben opgesteld, en beschikbaar is op

¹ Voor herververzekerde pensioenfondsen met een dekkings- of reservetekort gelden afwijkende voorwaarden, zie hiervoor paragraaf 7.

Datum	23 april 2009
Ons kenmerk	TTFP-CAKu-09031179
Pagina	2 van 4

www.afm.nl > marktpartijen > pensioenuitvoerders. Indien deze brief wordt verstuurd zal de AFM in 2009 niet handhavend optreden ten aanzien van het toeslagenlabel. Het staat pensioenuitvoerders overigens vrij om in 2009 het toeslagenlabel wel op te nemen.

De achtergrond van deze mogelijkheid, en overige voorwaarden die van toepassing zijn, lichten wij in deze brief verder toe.

2. Gevolgen crisis voor pensioenfondsen

De mondiale financiële crisis heeft ook de Nederlandse pensioenfondsen hard geraakt. Door de combinatie van de sterke daling van de aandelenkoersen en de daling van de lange rente zijn de dekkingsgraden bij veel fondsen in snel tempo gezakt. Voor een deel van de fondsen betekent dit dat zij voor 1 april 2009 een herstelplan moesten indienen bij De Nederlandsche Bank (DNB), omdat de dekkingsgraad onder het vereiste minimum is gezakt.

3. Transparante communicatie van essentieel belang

Voor de belanghebbenden bij pensioenregelingen (deelnemers, gewezen deelnemer en pensioengerechtigden) leiden alle berichten over de gevolgen van de crisis tot onzekerheid en bezorgdheid over hun pensioen. Zij worden geconfronteerd met gemengde geluiden en veelal generieke informatie. Het is voor de belanghebbenden echter belangrijk om te weten hoe hun eigen pensioenfonds er nu voor staat.

Juist in een crisissituatie is het van belang om transparant en pro-actief te communiceren met belanghebbenden. Dit komt het vertrouwen in de fondsen en het Nederlandse pensioenstelsel ten goede. Het is voor de belanghebbenden van groot belang om, in het geval van onderdekking, te weten welke maatregelen het pensioenfondsbestuur moet nemen om de dekkingsgraad weer op het gewenste niveau te krijgen. Hoewel deelnemers het herstelplan kunnen opvragen bij het pensioenfonds, is het herstelplan een technisch document dat voor de gemiddelde lezer moeilijk te begrijpen is.

4. Invoering toeslagenlabel

Een belangrijk onderdeel in de communicatie betreft de gevolgen van de crisis voor de toeslagverlening. Om op begrijpelijke wijze inzicht te geven in de verwachte toeslagverlening is in de regelgeving voorzien in invoering van het toeslagenlabel per 1 januari 2009. De AFM heeft echter in november 2008 aangegeven de controle op het gebruik van het label uit te stellen tot 1 april 2009. Reden hiervoor was het feit dat het label dan gebaseerd zou kunnen worden op een actuele continuïteitsanalyse, die ook nodig is voor het bij DNB in te dienen herstelplan.

5. Toeslagenlabel bij onderdekking verwarrend

De onvoorziene turbulentie op de financiële markten blijkt ook invloed te hebben op de wijze waarop het toeslagenlabel er uit komt te zien, met name bij pensioenfondsen die in onderdekking verkeren. Het toeslagenlabel kan tot verwarring leiden bij de deelnemer, doordat de indexatieverwachting die in het label is opgenomen een periode van 15 jaar bestrijkt. De indexatieverwachting op de korte termijn (drie jaar of vijf jaar), zoals opgenomen

Datum	23 april 2009
Ons kenmerk	TTFP-CAKu-09031179
Pagina	3 van 4

in de herstelplannen, kan hier echter van afwijken. Het toeslagenlabel, dat bedoeld is om de deelnemer op een begrijpelijke wijze in te informeren over de toeslagverlening, kan dus verwarring wekken.

6. Voorwaarden

Gezien het voorgaande heeft de AFM, in goed overleg met de pensioensector, besloten om in 2009 af te zien van controle van het toeslagenlabel, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Het pensioenfonds verzendt de modelbrief, zoals gepubliceerd op www.afm.nl, aan al haar deelnemers en pensioengerechtigden. De AFM raadt u aan om ook uw gewezen deelnemers te informeren over de gevolgen van de crisis.
- De modelbrief bevat de volgende elementen:
 - algemene inleiding over de gevolgen van de crisis voor de pensioenen;
 - informatie over de dekkingsgraad;
 - gevolgen voor premie, toeslagverlening, korten van rechten, en eventuele eenmalige bijstorting;
 - gevolgen voor individuele waardeoverdracht.
- Er is ruimte om af te wijken van de modelbrief, bijvoorbeeld omdat u de toonzetting van de brief overeen wilt laten komen met de toonzetting van de overige communicatie-uitingen van uw pensioenfonds. Drie belangrijke uitgangspunten:
 - de toegankelijkheid en de begrijpelijkheid van de brief zijn essentieel. De brief is bedoeld om de deelnemer zo goed en beknopt mogelijk te informeren, en dient dus niet te veel details of techniek te bevatten;
 - de inhoudelijke boodschap moet overeenkomen met de inhoud van de modelbrief;
 - de maximale lengte van de brief is 2 à 3 pagina's.Wij raden u aan om de modelbrief zo veel mogelijk te volgen.
- Zowel pensioenfonds in onderdekking als pensioenfonds die niet in onderdekking verkeren mogen de brief versturen in plaats van het toeslagenlabel. Voor beide situaties zijn aparte modelbrieven beschikbaar op www.afm.nl.
- Conform de afspraken in het Sociaal Akkoord van 24 maart 2009 kan het pensioenfonds bij de communicatie rondom het herstelplan aangeven dat de toepassing van de mogelijkheden niet aan de orde is als na 3 jaar blijkt dat de dekkingsgraad op andere wijze voldoende is hersteld.
- Om uw deelnemers en pensioengerechtigden correct te informeren dient u aan te sluiten bij de inhoud van de aangepaste Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, die naar verwachting binnenkort gepubliceerd wordt.
- Ook de pensioenverzekeraars mogen, voor zover zij het toeslagenlabel dienen te voeren, het toeslagenlabel dit jaar vervangen door de modelbrief. Voor de verzekeraars is een aparte brief beschikbaar.
- De brief dient op papier en individueel geadresseerd te worden verstrekt (dus niet per e-mail of uitsluitend door plaatsing op de website).
- Wij raden u aan om de brief te verzenden in het tweede kwartaal van 2009. U moet, indien van toepassing, vermelden dat de inhoud van het herstelplan behoudens goedkeuring van DNB is. De uiterste verzenddatum van de brief is 30 september 2009.

Het bovenstaande geldt alleen voor pensioenfonds die volgens de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling verplicht zijn een toeslagenlabel te communiceren richting hun (gewezen) deelnemers en

Datum 23 april 2009
Ons kenmerk TTFP-CAKu-09031179
Pagina 4 van 4

gepensioneerden. Overigens zijn alle pensioenuitvoerders, ook in 2009, wel verplicht om de teksten uit de toeslagenmatrix te hanteren.

Indien u geen brief verstuurt langs deze lijnen blijft u verplicht om het toeslagenlabel te gebruiken en kan de AFM ten aanzien hiervan handhavend optreden. Uiteraard is het ook mogelijk om zowel een toeslagenlabel te gebruiken als een brief te verzenden langs bovengenoemde lijnen, mits consistentie tussen beide uitingen verzekerd is.

Pensioenfondsen die er voor kiezen om het toeslagenlabel in 2009 wel op te nemen op de daartoe aangewezen documenten mogen ter verduidelijking de volgende zin opnemen bij het toeslagenlabel:

‘Let op: dit gaat over de verhoging die u *naar verwachting* zult krijgen, en is een gemiddelde over 15 jaar. De echte verhoging kan van jaar tot jaar verschillen.’

Opname van deze passage bij het toeslagenlabel mag, maar is niet verplicht. Pensioenuitvoerders mogen deze passage ook opnemen in het Uniform Pensioenoverzicht.

7. Herverzekerde pensioenfondsen met dekkings- of reservetekort

Voor herverzekerde fondsen, die naar aanleiding van de brief van DNB van 2 april 2009 een tijdelijke ontheffing voor het indienen van een herstelplan hebben aangevraagd voor het herverzekerde deel, wordt een separaat traject opgezet. Totdat er meer duidelijkheid bestaat over de te volgen koers, is het niet de bedoeling dat deze pensioenfondsen de modelbrief reeds aan hun deelnemers en gewezen deelnemers versturen. De desbetreffende pensioenfondsen zullen op een later tijdstip nadere instructies ontvangen. Echter, wanneer het herverzekerde deel beperkt van omvang is, dient de modelbrief (over het niet-herverzekerde deel) wel al verzonden te worden.

8. Controle toeslagenlabel vanaf 2010

Het uitstel van de controle op het label hangt samen met de uitzonderlijke situatie op de financiële markten en de gevolgen hiervan voor pensioenuitvoerders. De sector is het er over eens dat de belanghebbenden gebaat zijn bij de informatie die is opgenomen in het toeslagenlabel. Naar huidig inzicht zal de AFM vanaf 1 januari 2010 alle onder toezicht staande instellingen op het toeslagenlabel gaan controleren.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

mr. drs. J.A. de Groot
Hoofd
Transparantietoezicht Financiële Producten

drs. H.W.O.L.M. Korte
Directeur